

Koncepcja pracy

Przedszkola Niepublicznego

Fundacji Uniwersytetu

im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Parkowe Skrzaty

Autor: Instytut Małego Dziecka im. Astrid Lindgren

Zespół Przedszkola Niepublicznego Fundacji
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

„Parkowe Skrzaty”

Spis treści

Założenia programowe.....	3
Cele pracy	5
Obraz dziecka	6
Standardy pracy.....	7
Odbiorcy.....	8
Ramowy rozkład dnia oraz rytm pracy rocznej.....	10
Adaptacja.....	12
Sytuacje codzienne.....	18
Sytuacja powitania z przedszkolem, pożegnania z rodzicami.....	19
Sytuacja odpoczynku.....	20
Sytuacja posiłku.....	22
Czynności higieniczne.....	23
Aktywność ruchowa	24
Oferta edukacyjna.....	25
Systematyczna obserwacja i dokumentacja rozwoju dziecka.....	29
Współpraca z rodzicami.....	30
Prowadzący zajęcia, współpraca w zespole i rozwój kompetencji zawodowych..	32

Założenia programowe

Przedszkole jest bardzo ważnym etapem w rozwoju każdego dziecka, stanowi pierwszy szczebel edukacji oraz wprowadza dziecko w świat społeczny. To po rodzinie drugie najważniejsze środowisko rozwojowe w życiu dziecka.

Okres przedszkolny to czas, w którym rozwój dzieci we wszystkich sferach przebiega szczególnie intensywnie. To, jak dzieci będą się rozwijały, jak wykorzystają w przyszłości swój ogromny potencjał, zależy w bardzo dużym stopniu od warunków rozwojowych, jakie tworzy przedszkole.

Coraz bardziej niezależne, dzieci przedszkolne są chętne i gotowe do kontaktów z rówieśnikami i innymi dorosłymi, spoza rodziny. Są ciekawe świata, otwarte na nowe doświadczenia, mają ogromną chęć do nauki. Uczą się aktywnie, poznają i próbują zrozumieć świat wokół siebie. Potrzebują jednak dorosłych, którzy pomogą im poczuć się bezpiecznie w przedszkolu, którzy nawiążą z nimi więź i pomogą im tak zorganizować ich doświadczenia przedszkolne, aby były dla nich interesujące i uczące.

Jako klucz do opisanego rozwojowego i inspirującego środowiska edukacyjnego, które zaspokaja w sposób optymalny potrzeby dzieci - może posłużyć metafora „Trzech Nauczycieli”. Pierwszym nauczycielem jest „osoba samego nauczyciela”. Dobre samopoczucie dzieci i ich gotowość do nauki decydująco zależą od nauczycieli w przedszkolu. Pierwszą istotną rolą nauczyciela jest zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i stworzyć z nimi więź, która jest podstawą ich dobrego startu i rozwijania swojego potencjału w przedszkolu. Mimo że dziecko samo aktywnie buduje swoją wiedzę o świecie, rola nauczyciela jest ogromna, gdyż małe dzieci mogą uzyskać większą część informacji dzięki dorosłym. Nauczyciele tworzą warunki do zabawy – podstawowej aktywności dzieci w wieku przedszkolnym. Nauczyciel wspiera również dzieci w ich głęboko emocjonalnym spostrzeganiu świata: pomaga zrozumieć dzieciom to, co przeżywają, okazuje akceptację dla ich różnorodnych uczuć, pomaga im znieść frustrację. Wspiera też dzieci w poznawaniu i uczeniu się tego, czym jest bycie w grupie, jakie normy, w niej obowiązują i reguły, wspomaga powolny proces odróżniania i uczenia się tego, co dobre i złe.

Bardzo ważna jest współpraca nauczyciela i rodziny: poznanie rodziny, obecność rodziny dziecka w przedszkolu, wzajemna wymiana informacji.

Drugim nauczycielem jest „grupa rówieśników” – to otoczenie społeczne, w którym dziecko przebywa w przedszkolu.

Stan na 02.10.2023r.

Dziecko potrzebuje towarzystwa rówieśników, by się dobrze społecznie rozwijać, by poczuć się członkiem grupy. Pobyt w przedszkolu daje o wiele więcej możliwości naturalnych kontaktów między dziećmi w rozmaitych sytuacjach codziennych, edukacyjnych, społecznych - niemożliwych w domu.

Ważne kompetencje społeczne takie jak - towarzyskość, otwartość, porozumiewanie się, współdziałanie z innymi, odpowiedzialność za innych – rozwijają się w głównie w grupie, w poczuciu solidarności z innymi.

Dziecko w przedszkolu ma możliwość zaspokoić podstawową w tym czasie potrzebę zabawy z dziećmi, może proponować, inicjować zabawę, uczy się: akceptowania pomysłów, potrzeb innych, dostosowania się do większości grupy, radzenia sobie z ekspozycją społeczną, rywalizacją, konfliktami. Rówieśnicy, poprzez to, że doświadczają podobnych wymagań stanowią dla siebie duże wsparcie, raz jedno pomaga drugiemu, innym razem jest odwrotnie. Dzieci doświadczają i uczą się, w czym są do siebie podobne, a czym się różnią. Kształtuje się też poczucie szacunku do innych, do odmienności, różnorodności, respektowanie uczuć i potrzeb innych. W przedszkolu dziecko przeżywa też pierwsze dziecięce przyjaźnie, miłości.

Trzecim nauczycielem jest „przestrzeń” – otoczenie fizyczne. Małe dzieci potrzebują bezpiecznego i inspirującego je otoczenia. Bezpieczeństwo oznacza bezpieczeństwo fizyczne związane z rodzajem wyposażenia, jak i bezpieczeństwo emocjonalne – małe dzieci potrzebują otoczenia, które przypomina im otoczenie rodzinne. Stąd tak ważne są wszystkie elementy charakterystyczne dla domu rodzinnego– przytulanki, miękkie kanapy, zaciszne miejsca, swoje szuflady, zdjęcia rodzinne.

Przestrzeń w przedszkolu powinna być również tak zaaranżowana, aby zachęcać, animować i wspierać różne pomysły, aktywności dzieci.

Cele pracy

Celem przedszkola „Parkowe Skrzaty” jest zapewnienie opieki oraz wspieranie rozwoju i uczenia się dzieci poprzez **budowanie bezpiecznego i inspirującego środowiska**.

Bezpieczne i inspirujące środowisko, to takie, w którym prowadzący:

- Zaspokajają poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego dzieci,
- tworzą dobrej jakości, indywidualne relacje z dziećmi i ich rodzinami,
- uruchamiają i rozwijają potencjał rozwojowy dzieci.

Cele szczegółowe przedszkola:

- Zapewnienie dzieciom dobrego przejścia i adaptacji ze środowiska domowego do przedszkola oraz do następnego etapu edukacji poprzez realizację programów adaptacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb dziecka i rodziny,
- planowanie codziennego życia w placówce w oparciu o indywidualne potrzeby dzieci i z ich udziałem, poprzez odpowiednią organizację sytuacji codziennych typu: powitanie/pożegnanie, odpoczynek, posiłek, czynności higieniczne,
- stymulowanie procesu uczenia się dzieci w kierunku nabywania wiedzy i kompetencji emocjonalnych, poznawczych i społecznych poprzez:
  - organizację bezpiecznej i inspirującej przestrzeni,
  - inicjowanie zabaw angażujących wszystkie zmysły dzieci i wspomagających rozwój wyobraźni,
  - planowanie i realizację z dziećmi długofalowych projektów, obserwację i dokumentację rozwoju dziecka.
- rozwijanie wzajemnej współpracy prowadzących z rodziną, w kierunku wspólnych uzgodnień i działań na rzecz dobra dzieci,
- rozwijanie współpracy w zespole przedszkola w kierunku jakościowej i efektywnej praktyki z dziećmi i z ich rodzicami.

Obraz dziecka

To jaki mamy obraz dziecka wpływa na nasz stosunek i postępowanie wobec niego. Każde dziecko przychodzi na świat z dużym potencjałem możliwości intelektualnych, emocjonalnych, twórczych. Naszym zadaniem jest je zauważyć i wzmocnić, uważając, aby nie narzucać własnych idei i pomysłów

1. Dzieci od urodzenia są obywatelami, mają prawo aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym.
2. Dzieci są niepowtarzalnymi osobami, rozwijają się we własnym tempie w indywidualny sposób, różnią się od siebie temperamentem, usposobieniem, a ich rozwój przebiega w sposób dynamiczny.
3. Dzieci są twórcze, pomysłowe, posługują się wyobraźnią, a zdobytą wiedzę odzwierciedlają w zabawie i wytworach swojej pracy.
4. Dziecko uczy się aktywnie, jest badaczem- eksperymentuje, rozwiązuje problemy, wyciąga wnioski, szuka prawdy o świecie.
5. Dziecko uczy się poprzez różne formy zabawy, a swoje otoczenie odbiera bezpośrednio wszystkimi zmysłami.
6. Dziecko uczy się zawsze, wszędzie dlatego potrzebuje przestrzeni do różnych aktywności i swobody do twórczych działań.
7. Dziecko uczy się przestrzegać zasad i reguł w związku z tym potrzebuje pomocy w zrozumieniu jak wygląda i funkcjonuje świat.
8. Dzieci są aktywne, ruchliwe, ciekawe świata, pełne energii i inicjatywy w związku z tym potrzebują aktywności ruchowej i przebywania na świeżym powietrzu dla prawidłowego rozwoju fizycznego, emocjonalnego, poznawczego i społecznego.
9. Dzieci uczą się relacji społecznych zarówno od dorosłych jak i od siebie nawzajem.
10. Dziecko potrzebuje wsparcia w rozwoju, samodzielności i autorytetu dorosłych, czyli wzorca, pozytywnego przykładu z jego strony.
11. Dzieci do prawidłowego rozwoju potrzebują kontaktu z rodziną, rówieśnikami, lubią przebywać w grupie.
12. Dzieci potrzebują szacunku i zrozumienia dla ich świata.
13. Dziecko, którego potrzeba bezpieczeństwa i akceptacji jest w należyty sposób zaspokojona staje się otwarte na nowe doświadczenia, autentyczne i szczere w relacjach z innymi.

14. Dzieci potrzebują wsparcia i więzi ze strony rodziców i wychowawców, przewidywalności, czasu na poznanie i pomocy w zaspokojeniu ich indywidualnych potrzeb.
15. Dzieci potrzebują jasno sformułowanych oczekiwań, zasad funkcjonowania, konkretnych, sensownych i zrozumiałych doświadczeń.

Standardy pracy

1. Adaptacja w obecności opiekunów, dostosowana indywidualnie do każdego dziecka.
2. Organizacja codzienności z poszanowaniem indywidualnych potrzeb dziecka:
  - Zapewnione miejsce do odpoczynku,
  - stały dostęp do napojów,
  - posiłki w przyjemnej atmosferze, nie zmuszanie do jedzenia,
  - prawo do swobody ruchów i bycia na świeżym powietrzu.
3. Zapewnienie ciekawej i inspirującej oferty edukacyjnej:
  - Praca metodą projektów,
  - swobodny dostęp do materiałów i pomocy edukacyjnych,
  - aranżacja przestrzeni sprzyjająca twórczym i rozwijającym zabawom,
  - zajęcia rozwojowe – muzyczne, ruchowe, twórcze, wspierające rozwój społeczny i emocjonalny dziecka,
  - zajęcia dodatkowe: język angielski dwa razy w tygodniu, udział w przedstawieniach teatralnych/artystycznych.
4. Współpraca z rodzicami oparta na regularnej wymianie informacji oraz wspólnych uzgodnieniach dotyczących dobra dziecka:
  - Rozmowy rozwojowe: o rozwoju dziecka, osiągnięciach w przedszkolach, obszarach do wspierania,
  - spotkania grupowe – spotkanie wstępne dla rodziców, spotkanie podsumowujące etap pracy z grupą,
  - formy komunikacji pośredniej,

- zapewnione wygodne miejsce dla rodziców w przedszkolu.
5. Systematyczna obserwacja i dokumentacja rozwoju dziecka.

Odbiorcy

Przedszkole składa się z trzech oddziałów, każdy liczy 18 dzieci.

Zakładamy, że względu na rekrutację i charakter przedszkola grupy mogą mieć charakter różnowiekowy. Taka struktura grupy wg współczesnych koncepcji psychologicznych i pedagogicznych przynosi szereg korzyści dla dzieci:

Grupa różnowiekowa odwzorowuje naturalne środowisko rodzinno sąsiedzkie, które na przestrzeni dziejów odgrywało główną rolę wychowawczo-edukacyjną. Obecnie małe dzieci spędzają stosunkowo niewiele czasu w środowisku rodzinno-sąsiedzkim, co uniemożliwia im zdobywanie doświadczeń będących następstwem kontaktu z osobami w różnym wieku.

- Badania pokazują, że dzieci, gdy mają możliwość, spontanicznie tworzą grupy mieszane wiekowo. Obserwowano skład grup tworzonych spontanicznie przez dzieci miejskie w środowisku, którego liczebność pozwalała na łatwe formowanie grup jednolitych wiekowo (Ellis, Rogoff, Cromer, 1981). Okazało się, że we wszystkich kategoriach wiekowych ścisła segregacja ze względu na wiek występowała rzadziej, niż należałoby tego oczekiwać na podstawie zdroworoządkowych wyobrażeń o dziecięcych preferencjach. Badane dzieci przebywały z innymi równolatkami tylko przez 6% czasu obserwacji, z dziećmi młodszymi lub starszymi o co najmniej rok – przez 55% czasu obserwacji, a z dorosłymi – przez 25% czasu obserwacji. Dzieci miały na ogół skłonność do spontanicznego tworzenia grup niejednorodnych pod względem wiekowym.

Badania wykazują, że doświadczenia przekazywane w grupie różnowiekowej wywierają korzystny wpływ na rozwój społeczny dzieci, ponieważ wzmacniają ich zdolności przywódcze, zachowania prospołeczne, typu gotowość niesienia pomocy, bezinteresowność, zmniejszają rywalizację.

- Dzieci młodsze postrzegają starsze jako źródło wiedzy, inicjatywy, pomocy i opieki, natomiast starsze uważają, że młodsze potrzebują rady i wsparcia. Te wzajemnie wzmacniające się oczekiwania tworzą dogodny klimat do współpracy, z korzyścią zarówno dla dzieci, jak i nauczyciela. Starsze dzieci funkcjonują jako życzliwi liderzy – rozwijają się znacząco ich umiejętności

przywódcze. Co ma szczególne znaczenie w przypadku dzieci mających problemy z socjalizacją.

- W badaniach okazało się, że wiek nie odgrywał znaczącej roli przy zawieraniu przyjaźni. Oznacza to, że grupa różnowiekowa nie musi zawężać możliwości tworzenia związków koleżeńskich. Przyjaźń przekracza podziały wiekowe.
- Uczestnictwo w grupie mieszanej rozwija inicjatywę, wrażliwość społeczną i odpowiedzialność u dzieci starszych za wyniki wspólnych działań.
- Uczestnictwo w grupie mieszanej umożliwia mniejszym dzieciom włączenie się do zabawy o wyższym stopniu skomplikowania niż w grupie równolatków, ponieważ starsze dzieci są ją w stanie tak zaaranżować, tak nią kierować, aby młodsze mogły je naśladować, czy wejść w stworzoną dla nich rolę.

Według współczesnych teorii rozwoju poznawczego – koncepcji „strefy najbliższego rozwoju” i koncepcji „konfliktu poznawczego” – wzajemny kontakt dzieci o zbliżonym, choć niejednakowym poziomie wiedzy i umiejętności korzystnie wpływa na ich rozwój intelektualno-poznawczy. Dzieci uczą się od siebie nawzajem. Dzieci podczas długotrwałych i nawet krótkotrwałych kontaktów przekazują sobie wiedzę, dzielą się pomysłami oraz uczą się wyrażania emocji przez naśladowanie, uczą się dawania rad, wypełniania poleceń, zadawania pytań, udzielania odpowiedzi oraz wchodzenia w interakcje.

- Konflikt poznawczy powstający podczas interakcji dzieci w różnym wieku daje okazję młodszym z nich do poszerzenia wiedzy przez podjęcie próby odniesienia się do tego, jak działają inni. Dzieci wykorzystują tu obserwację, zadawanie pytań, porównywanie swoich osiągnięć, przyjmowanie innych pomysłów.
- Dzieci starsze mają okazję funkcjonować jako „eksperti” , którzy dostarczają informacji, służą radą, przedstawiają inny punkt widzenia, a młodsze jako „nowicjusze” – którzy bronią swoich pomysłów, uczą się od innych, zmieniają swoje działania.

Praca z grupą różnowiekową powoduje złagodzenie sztywnych ram programu dydaktycznego nastawionego na ocenę osiągnięć według kryterium wieku, co nie sprawdza się w przypadku większości dzieci, ponieważ większość małych dzieci osiąga różny poziom umiejętności w różnym czasie. Ponadto praca z grupą różnowiekową ogranicza stosowanie mechanizmów selekcji i standardowych testów kontrolnych na wczesnych etapach nauczania.

A pomaga nauczycielowi na lepsze wychwycenie obszarów nierównomiernego rozwoju u poszczególnych dzieci.

Różnowiekowe grupy przedszkolne z powodzeniem funkcjonują w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Szwecji).

Za: Lilian G. Katz, Demetra Evangelou, Jeanette Allison Hartman „Dlaczego warto tworzyć różnowiekowe grupy przedszkolne”

Rytm zajęć dzienny oraz rytm pracy rocznej

Rytm zajęć powinien zawierać z jednej strony strukturę z drugiej strony elastyczność i otwartość. Rytm i struktura, czyli stałe elementy w przebiegu dnia dają dziecku poczucie bezpieczeństwa i przynależności. Im mniejsze dziecko tym większe znaczenie ma stały rytm. Elastyczność zaś to wychodzenie naprzeciw potrzebom i rytmowi każdego dziecka.

Nasze zajęcia przedszkolne mają stały rytm i rytuały, ale równocześnie zakładamy możliwość zmian w przebiegu poszczególnych aktywności, tak by dostosować je do różnorodnych i zmieniających się potrzeb pojedynczych dzieci i całej grupy.

Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 17.00.17.30

Rytm zajęć dziennych:

7.00 - 9.00 Schodzenie się dzieci, rytuał pożegnania z rodzicami, zabawa swobodna, praca indywidualna, ćwiczenia poranne, rytuał powitania.

9.00 - 9.30 Śniadanie i czynności higieniczne.

9.30 -10.00 Zabawa swobodna

10.00 - 11.00 Zajęcia edukacyjno-rozwojowe, uwzględniające różne formy aktywności, praca badawcza metodą projektów, zajęcia muzyczno – ruchowe.

11.00 - 11.30 Pobyt na świeżym powietrzu lub zabawa swobodna przy niewielkim udziale nauczyciela.

11.30 - 11.45 I danie obiadowe

11.45 - 12.30 Pobyt na świeżym powietrzu lub zabawa swobodna przy niewielkim udziale nauczyciela.

12.30 - 13.00 II danie obiadowe

13.00 - 14.00 Relaks: słuchanie muzyki, bajek czytanych przez nauczyciela, słuchowisk, oglądanie książeczek , zabawy przy stolikach.

14.00 - 14.30 Podwieczorek.

14.30 - 17.30 Zabawy ruchowe na świeżym powietrzu lub w Sali ruchowej. Praca indywidualna z uwzględnieniem działań profilaktycznych, stymulujących, wyrównawczych, projektowych.

Etapy rozwoju grupy

W rozwoju każdej grupy dzieci można określić pewne stałe etapy:

1. Adaptacja - budowanie poczucia bezpieczeństwa i więzi pomiędzy prowadzącymi a poszczególnymi członkami grupy.
2. Integracja grupy i uczenie reguł.
3. Aktywność i współdziałanie.
4. Żegnanie się z grupą.

Etap 1 - Jest to etap intensywnego poznawania przez dzieci miejsca i zwyczajów panujących w przedszkolu. Dla dzieci wszystko jest nowe, dlatego bardzo ważne jest budowanie poczucia bezpieczeństwa i bliskiego kontaktu z dziećmi. Na tym etapie nauczyciel we współpracy z rodzicami poznaje indywidualne możliwości dziecka, zakres jego umiejętności. W swojej pracy koncentruje się na zapoznaniu dzieci z miejscem, wprowadzaniu rytuałów, wykorzystanie elementów domu, ulubionych aktywności dzieci. Minimalizuje frustracje i wymagania.

Etap 2 – Jest to etap budowania tożsamości grupowej i integracji. Dzieci poznają, czym jest grupa, poznają wzajemnie swoje imiona , nawiązują między sobą kontakty, zaczynają się bawić w parach i małych grupkach. To etap wprowadzania reguł grupowych i ich uczenia się. Zadaniem nauczyciela jest inicjowanie zabaw sprzyjających wzajemnemu poznaniu się dzieci: uczenie imion, prowadzenie prostych zabaw integracyjnych, inicjowanie zabaw w parach, małych grupkach, uczenie reguł i zwyczajów przedszkolnych.

Etap 3 – na tym etapie grupa jest zintegrowana, stabilna, dzieci czują się bezpiecznie, nawiązały kontakty z dorosłymi i między sobą, są coraz bardziej samodzielne.

W dużym stopniu opanowały zwyczaje i reguły przedszkolne. Grupa realizuje swoje zadania, jest aktywna i produktywna oraz gotowa do podejmowania trudniejszych zadań i poszerzania doświadczeń. Zadaniem nauczyciela jest dalsze wspieranie samodzielności dzieci, ich inicjatywy i aktywności oraz stwarzanie warunków do nowych doświadczeń. Na tym etapie grupa zaczyna realizować swoje pierwsze projekty badawcze.

Etap 4 – to etap żegnania się z grupą i zamykania grupy. U dzieci można obserwować spadek zaangażowania w pracę grupy, pojawiają się u dzieci wizje tego co będzie się działo po zakończeniu grupy (np. plany wakacyjne, inne przedszkole). Pojawia się wiele emocji związanych z zakończeniem pracy grupy: żal, smutek związany z rozstaniem, radość i dumą z nowego etapu. Rolą nauczyciela jest pomóc dzieciom zaakceptować zakończenie zajęć, stworzyć okazję do doświadczenia swoich sukcesów i osiągnięć oraz uroczyście zakończyć zajęcia.

Adaptacja

Podstawowym standardem pracy w przedszkolu jest standard dotyczący adaptacji:

Adaptacja powinna przebiegać w obecności opiekunów i być dostosowana indywidualnie do każdego dziecka.

Czas i przebieg procesu adaptacji powinien być dostosowany indywidualnie do każdego dziecka, uwzględniając aktualne możliwości rozwojowe oraz jego doświadczenia. W czasie procesu adaptacji konieczny jest stały kontakt z rodzicami dziecka, codzienna informacja o tym, jak się czuje i zachowuje dziecko w czasie pobytu w placówce.

Czas stopniowego wprowadzania dziecka do placówki może trwać od kilku dni do miesiąca. Okres adaptacji jest zakończony, gdy dziecko akceptuje wychowawcę jako swojego opiekuna. Może równocześnie protestować przy rozstaniu z rodzicem, ale potem daje się uspokoić i bawi się w dobrym nastroju.

Podstawowe zadania nauczyciela podczas procesu adaptacji:

1. Nauczyciela włącza i angażuje rodziców w proces adaptacji:
  - Przed rozpoczęciem uczęszczania dziecka na zajęcia nauczyciel przekazuje rodzicom potrzebne informacje na temat organizacji pracy placówki, programu pracy oraz przebiegu procesu adaptacji w placówce oraz ich roli w tym procesie,

- informuje o sposobach, w jaki można przygotować dziecko do zmiany: rozwijanie samodzielności, stopniowe przyzwyczajanie do rozstań, rozwijanie kontaktów społecznych, budowanie pozytywnego obrazu placówki,
  - nauczyciel umożliwia i zachęca rodziców do przekazania informacji o przyzwyczajeniach i upodobaniach oraz doświadczeniach dziecka,
  - przedszkole umożliwia rodzicom towarzyszenie dziecku podczas poznawania nowego otoczenia i nawiązywania więzi z wychowawcą,
  - nauczyciel od początku buduje dobrą komunikację i współpracę z rodzicami.
2. Nauczyciel organizuje spotkania adaptacyjne umożliwiające dzieciom stopniowe poznanie przedszkola w obecności rodziców i nawiązanie bliskiej relacji z wychowawcą:
- Dziecko poznaje nowe otoczenie w towarzystwie rodzica lub bliskiego mu opiekuna, gdyż tylko wtedy czuje się bezpiecznie i może uczyć się zachowań przystosowawczych,
  - spotkania prowadzą nauczyciele i asystentka, którzy opiekują się przyszłą grupą dzieci,
  - nauczyciel najpierw obserwuje dziecko, stopniowo zaczyna się z nim bawić i buduje z nim kontakt,
  - spotkania powinny być prowadzone w pomieszczeniach grupy, tak by dziecko mogło dobrze ja poznać i polubić,
  - wspólne spotkania w obecności opiekuna powinny odbyć się co najmniej trzy razy i po tym czasie w czasie, jeżeli dziecko jest do tego gotowe, można odbyć pierwszą próbę rozstania,
  - w zależności od reakcji dziecka na rozstanie, wychowawca podejmuje decyzję o przebiegu dalszej adaptacji. Jeżeli dziecko dobrze przeszło pierwsze rozstanie z rodzicem stopniowo wydłuża się okres, w którym dziecko pozostaje samo w placówce. Jeżeli dziecko negatywnie zareagowało na tę pierwszą próbę, jest to sygnał do wydłużenia procesu adaptacji z udziałem rodziców.

3. Nauczyciel ogranicza nowości i zmiany w grupie adaptujących się dzieci:

- Grupą opiekuje się nauczyciel/dwóch stałych nauczycieli oraz asystentka, tak by dzieci mogły budować z nimi bezpieczny i bliski kontakt emocjonalny,
- w czasie trwania adaptacji dzieci korzystają tylko ze swojego pomieszczenia grupowego
- nauczyciel aranżuje pomieszczenie grupowe tak, by zawierało elementy kojarzące się z domową atmosferą (np. zdjęcia rodziny dziecka, przedmioty i meble domowe – poduszki, kanapy, „ciepłe” oświetlenie).

4. Nauczyciel dostosowuje organizację pracy oraz program zajęć do potrzeb i możliwości adaptujących się dzieci:

- Umożliwia rodzicom wcześniejsze odbieranie dziecka i stopniowe wydłużanie czasu pobytu,
- nauczyciel tak aranżuje przebieg dnia, by dzieci stopniowo poznawały otoczenie oraz uczyły się rytmu, reguł i zwyczajów,
- nauczyciel uwzględnia przyzwyczajenia i nawyki dzieci podczas sytuacji codziennych w placówce,
- nauczyciel chroni prawo dzieci do decydowania o swoich podstawowych potrzebach i nie zmusza do jedzenia, do załatwiania się, do odpoczynku w wyznaczonym czasie,
- nauczyciel wspiera dziecko w nawiązywaniu kontaktów z innymi dziećmi w grupie.

Procedura adaptacji dziecka w placówce

Podstawowym celem procesu adaptacji jest umożliwienie dziecku zdobycie zaufania do nowego otoczenia oraz stworzenie więzi z nauczycielem przy współpracy z rodzicami.

Przebieg adaptacji:

1. Spotkanie informacyjne dla rodziców

Proces adaptacji rozpoczyna się od spotkania informacyjnego dla rodziców z nauczycielem, na którym opisuje się zajęcia, proces adaptacji i współpracy wzajemnej, pokazuje miejsce zajęć.

2. List do dziecka

Dzieci otrzymują od prowadzących na miesiąc przed rozpoczęciem przedszkola list ze zdjęciami prowadzących zajęcia. List pomaga budować kontakt z dzieckiem jeszcze przed rozpoczęciem pobytu w placówce, a tym samym lepiej przygotować dziecko do adaptacji.

3. Spotkania wstępne dla dzieci

Następnym etapem są spotkania wstępne z dziećmi i rodzicami w sierpniu. By nauczyciele mogli poznać lepiej dzieci, nawiązać z nimi lepszy kontakt pierwsze spotkanie może odbyć się w parach lub grupę można podzielić na pół. W czasie spotkań dzieci:

- Bawią się swobodnie i poznają swoją salę, zabawki,
- witają się w kręgu z nauczycielem i innymi dziećmi,
- wykonują wspólną pracę grupową,
- poznają szatnię, toaletę.

4. Pierwsze zajęcia we wrześniu

W tym czasie następuje stopniowe wprowadzenie dziecka w zajęcia i życie grupy w obecności rodzica.

Rola rodzica:

Rolą rodzica jest stworzenie dla dziecka „bezpiecznej bazy”, bycie dla dziecka dostępnym. Rodzic towarzyszy dziecku w sali. Powinien być raczej pasywny, nie szukać z dzieckiem kontaktu, ale też nie bronić się gdy samo dziecko kontaktu potrzebuje. Nie należy naciskać na dziecko, by się odłączyło, zmuszać do zabaw, jeżeli tego nie chce. Nie należy go również zatrzymywać, jeżeli zaczyna samodzielnie poznawać otoczenie. Rodzic nie powinien zabawiać dziecka, ani bawić się z innymi dziećmi.

Rola nauczyciela:

Nauczyciel stopniowo nawiązuje i buduje kontakt z dzieckiem. Nauczyciel powinien każdorazowo głośno i wyraźnie witać dziecko i rodzica.

Uważnie obserwuje dzieci i nawiązuje z nimi kontakt. Rozpoczyna od nawiązania kontaktu wzrokowego, bez nacisku inicjuje drobne zabawy. Obserwuje uważnie co dzieci interesuje, próbuje się przyłączyć się do zabawy lub bawić się w to samo obok. Poprzez przedmiot - zabawkę, próbuje nawiązać kontakt.

Stopniowo, gdy dziecko jest coraz bardziej samodzielne w zabawie, rodzic powinien się stopniowo wycofywać. Powinien stopniowo zwiększać dystans fizyczny, usiąść dalej.

Gdy dziecko zaczyna dobrze się bawić, jest swobodniejsze i samodzielniejsze, ma kontakt z nauczycielem, to **po uzgodnieniu z nauczycielem** rodzic powinien wyjść na korytarz. Należy uprzedzić o tym dziecko. Rodzic może powiedzieć: *idę teraz na korytarz, tam cały czas jestem*. Rodzic może też wejść do sali, by w jakiejś trudniejszej chwili pomóc dziecku, ale później dobrze, by znowu wrócił na korytarz.

5. Pierwsze rozstanie

Jeżeli wcześniejsze etapy usamodzielnienia przebiegają dobrze: dziecko robi postępy w samodzielnej zabawie, nie płacze, nawiązało kontakt z panią zwraca się do niej, zna jej imię, wtedy rodzic może wyjść z przedszkola do pół godziny. To pierwsze rozstanie musi odbywać się w towarzystwie nauczyciela i musi być krótkie, by dziecko mogło przeżyć sukces. Rodzic mówi dziecku: *wychodzę na chwilę, wrócę jak będzie np. II śniadanie. Zostanie z Tobą pani Magda i będzie się Tobą opiekowała*. Można dziecku podać powód: np. *idę zrobić zakupy*. Można zostawić torbę, by dziecko było przekonane, że mama/tata wróci. Przy pożegnaniu należy dziecko uściskać, nie przedłużać, koniecznie pomachać i się nie spóźniać.

Wychowawca pozostaje w tym okresie cały czas w kontakcie z dzieckiem i uważnie obserwuje reakcje dziecka.

Jeżeli dziecko reaguje na wyjście rodzica raczej obojętnie i dalej wykazuje zainteresowanie nowym otoczeniem lub zaczyna płakać, ale wychowawca jest je w stanie szybko i skutecznie pocieszyć, pierwsze rozstanie może trwać ok. 30 minut.

Jeśli dziecko na odejście rodzica reaguje rozpaczą, na przykład siedzi znieruchomieale albo zaczyna płakać i nie daje się pocieszyć, rodzic po kilku minutach powinien wrócić.

Po przyjsciu rodzic powinien się pokazać dziecku i usiąść na korytarzu. Zapytać się nauczycielki jak sobie radziło.

6. Następne dni

Jeżeli dziecko w czasie pierwszego rozstania: potrafiło się czymś zająć, nie rozpaczało, w chwili przykrości nauczyciel był w stanie je pocieszyć, to wskazówka, że rodzic może następnego dnia po wprowadzeniu dziecka do sali wyjść na korytarz i po pewnym czasie wyjść na dłużej: 2, 3 h. Rodzic powinien zawsze żegnać się z dzieckiem w obecności nauczyciela. Powinien pamiętać, by pomachać dziecku i nie spóźniać się.

Jeżeli nauczyciel obserwuje, że dziecko:

- Często spogląda w kierunku rodzica,
  - ma dużo kontaktu cielesnego z rodzicem,
  - dziecko reaguje niechęcią na próby nawiązania z nim kontaktu,
  - bardzo gwałtownie protestuje na próbę rozstania, żądając powrotu opiekuna
- jest to sygnał o dłuższym okresie adaptacji.

Z kolejną próbą rozstania należy poczekać kilka dni, a w tym czasie wychowawca powinien przejmować stopniowo, w obecności rodzica opiekę nad dzieckiem, a rodzic pozostawać pasywnym.

Po kilku dniach można podjąć kolejną próbę rozstania i jeśli dziecko płacze, ale daje się uspokoić, oznacza to, że została zbudowana więź między nauczycielem a dzieckiem.

Następnie należy wydłużać nieobecność rodzica w kolejnych dniach, aż do momentu, gdy dziecko pozostanie w przedszkolu samodzielnie.

7. Zakończenie adaptacji

W tej fazie rodzice nie przebywają już z dzieckiem w przedszkolu, lecz pozostają w kontakcie telefonicznym na wypadek, gdyby potrzebna było ich pomoc, by uspokoić dziecko.

Okres adaptacji jest zakończony, jeśli dziecko akceptuje nauczyciela jako trwałą ostoję i wprawdzie protestuje przeciw odejściu matki lub ojca, a więc wykazuje przywiązanie, ale potem daje się uspokoić i bawi się w dobrym nastroju.

Opisany proces adaptacji należy dostosować indywidualnie do każdego dziecka.

W czasie adaptacji wykorzystywane są następujące narzędzia i procedury, ułatwiające dzieciom i rodzicom okres przejścia:

- List do dziecka,
- przytulanka – obiekt zastępczy,

- zdjęcie rodziny/mamy,
- zdjęcia dzieci,
- okienko do machania,
- rytm dnia w przedszkolu,
- miejsce dla rodziców w sali i na korytarzu,
- skrócony pobyt.

Sytuacje codzienne

Sposób organizowania sytuacji codziennych takich jak:

- Powitanie i pożegnanie z rodzicami, pożegnanie z placówką,
- posiłki,
- czynności higieniczne,
- odpoczynek,
- aktywność ruchowa.

ma pierwszorzędne znaczenie dla rozwoju małych dzieci. W codzienności są zaspokajane podstawowe potrzeby dzieci – w tym wieku to potrzeby fizjologiczne i emocjonalne. Od sposobu zaspokajania potrzeb zależy jakość życia małych dzieci, ich poczucie bezpieczeństwa oraz prawidłowy rozwój. Dzieci są zależne od codzienności - są zanurzone w teraźniejszości, w tym jak przebiega ich dzień.

Codziennosc to także okazja do uczenia się samodzielności i kształtowania poczucia kompetencji. Wczesne dzieciństwo to czas, gdy dzieci przechodzą od pełnej zależności od dorosłych do względnej samodzielności. W tym czasie uczą się różnych sposobów zaspokajania potrzeb w zależności od sytuacji – rozumienia sygnałów z własnego ciała i sposobów ich zaspokajania uwzględniając kontekst. Rolą dorosłych jest umożliwienie dzieciom rozwijania ich samoświadomości i zaradności.

Znaczenie dla dzieci tych codziennych potrzeb widać dopiero w sytuacji deprywacji – np. startu przedszkolnego. To sytuacja zmiany standardu zaspokajania potrzeb – od bezpieczeństwa, intymności, dostępności pomocy w domu do zaspokajania potrzeb w warunkach instytucjonalnych – dużej grupy i sytuacji stresu. Badania i obserwacje pokazują że właśnie sytuacje dnia codziennego wywołują u dzieci najwięcej reakcji negatywnych i protestu.

Ważne, by tak zaplanować codzienność w przedszkolu, by uwzględnić indywidualne potrzeby dzieci oraz zaangażować je w te sytuacje. W niemal wszystkich sytuacjach codziennych nauczyciel może wzmacniać ciekawość dziecka, wspierając jego pragnienie odkrywania, pomagać mu głębiej poznać rzeczy i zjawiska oraz przekształcać jego pomysły w praktykę.

Sytuacje codzienne mają wymiar pedagogiczny; dzieci uczą się i rozwijają:

- Kompetencje emocjonalne, np. radzenie sobie z trudnymi uczuciami w sytuacji rozstania z rodzicem, budowanie zaufania do innej osoby, budowanie wiary we własne siły, rozwój poczucia sprawstwa, umiejętności dokonywania wyborów,
- kompetencje społeczne, np. nawiązywania kontaktów, przestrzegania reguł społecznych, dostrzegania oczekiwań i potrzeb innych osób, wyrażania własnego zdania, osiągnięcia kompromisów,
- kompetencje poznawcze, np. radzenie sobie z samoobsługą, manipulowanie przedmiotami, rozwijanie kompetencji językowych, ćwiczenie koncentracji uwagi, odkrywania nowych wrażeń zmysłowych, czerpania przyjemności z eksperymentowania i poszukiwania rozwiązań.

Dla małych dzieci sytuacje codzienne stanowią priorytet w nauce, są najbliższe ich doświadczeniu, najbardziej interesujące, uruchamiają ich pragnienie odkrywania, pomagają im głębiej poznać rzeczy i zjawiska.

Sytuacja powitania z przedszkolem, pożegnania z rodzicami

Małe dziecko ma dużo mniejsze umiejętności adaptacyjne niż dorośli, w związku z tym potrzebuje codziennego wsparcia w tej sytuacji. Dziecko powinno wejść w osobisty kontakt z nauczycielem w obecności rodzica/opiekuna i powinno pożegnać się z rodzicem/opiekunem w obecności nauczyciela.

Najistotniejsze kwestie związane z sytuacją przejścia to nadanie jej wagi przez dorosłych, poświęcenie jej czasu, stopniowe rozstanie z dzieckiem, aranżacja przestrzeni zapraszającej dzieci i rodziców.

Codzienny rytuał przywitania dziecka przez nauczyciela daje mu komunikat, że jest ważny, oczekiwany w placówce, zapewnia mu to poczucie bezpieczeństwa. Nauczyciel jest pomostem, łącznikiem między domem a placówką.

Nauczyciel ma też możliwość poprzez codzienny kontakt z rodzicem dowiedzieć się, co wydarzyło się w domu i może wpływać na nastrój i zachowanie się dziecka w grupie.

Również rodzic, który ma możliwość mówienia o swoich uczuciach, zostawia dziecko w przedszkolu ze znacznie lepszym nastawieniem – ponieważ dziecko wyczuwa odprężenie rodzica, jego zaufanie do nauczyciela, dziecko odbiera też komunikat, że jego mama czy tata są ważnymi osobami dla nauczyciela.

Stopniowe pożegnanie z rodzicem, (na przykład rytuał machania) pomagają dziecku uświadomić sobie, że rodzic nie znika nagle, ale stopniowo oddala się. Jest to rozwojowo uwarunkowane – stopniowe uczenie się rozstawania z opiekunem i znoszenia związanej z tym frustracji oraz uczenie się utrzymywania jego wewnętrznego obrazu.

„Okienko do machania”

- „Okienko do machania” to rytuał ułatwiający dzieciom i rodzicom wzajemne stopniowe pożegnanie. To stopniowe pożegnanie pomaga dziecku zminimalizować smutek rozstania, ułatwia mu zniesienie związanej z tym frustracji. Jest to też rytuał bardzo pomocny dla rodziców, im również pomaga znieść trud rozstania i wrócić do pracy, gdy widzą swoje dziecko, machające do nich, pod opieką nauczyciela,
- okienko do machania to dobrze widoczne w sali i na zewnątrz budynku miejsce, zaznaczone poprzez przyklejenie kolorowej dużej ramki i przyklejonego kształtu dziecięcej rączki,
- na drzwiach zewnętrznych jest duża kolorowa kartka, która przypomina rodzicom, aby pomachali swoim dzieciom. Kartka jest napisana z perspektywy dzieci: „*Mamo, tato pomachaj mi, bo to jest dla mnie ważne*”,
- ważne jest, aby wprowadzić dzieci w ten rytuał, pokazać im wszystkie oznaczenia. Rodzice są informowani o rytuale na spotkaniu wstępnym lub na zajęciach adaptacyjnych.
- nauczyciel towarzyszy dziecku podczas machania przez okno, pociesza je, gdy rozstanie jest dla dziecka trudne.

Sytuacja odpoczynku

Małe dzieci nie są zdolne do jednostajnego, długotrwałego wysiłku. Źle znoszą przedłużający się hałas, przeciążenie związane z nadmierną ilością bodźców. Wynika to z właściwości ich układu nerwowego, który jest jeszcze słabo

dojrzały, dominują w nim procesy pobudzenia i w związku z tym jest mało odporny na zmęczenie. Na zmęczenie dzieci mogą reagować w różnorodny sposób: od zahamowania aktywności do zwiększonego pobudzenia.

Dlatego tak ważne jest dla dzieci utrzymanie w placówce równowagi między aktywnością, zabawą a wycofaniem się, odpoczynkiem. Sprzyja temu zrównoważony rytm dnia, występowanie po sobie naprzemiennie czynności aktywizujących i wyciszających. Bardzo ważne jest zaspokojenie potrzeby ruchu u dzieci, codzienne przebywanie na świeżym powietrzu. Daje to dzieciom odpowiednią ilość stymulacji, dotlenienie i pozwala wyraźniej doświadczyć różnicy między aktywnością, a następującym później odpoczynkiem.

Podstawowy standard:

Dziecko ma zapewniony odpoczynek zgodny z własnymi potrzebami i rytmem

Dzieci potrzebują odpowiednich warunków do odprężenia, wyciszenia się oraz odpoczynku fizycznego i psychicznego. W przedszkolu dzieci mają zapewnione:

- Stałe miejsce do odpoczynku i relaksu: kanapa, kącik z materacami, oddzielony przytulną tkaniną, z poduszkami,
- wyznaczony stały czas relaksu w ciągu dnia, w którym stworzone są możliwości dla dzieci, które potrzebują snu, a pozostałe dzieci po krótkim relaksie bawią się swobodnie,
- organizacja rytmu dnia i poszczególnych aktywności dostosowana do możliwości rozwojowych dzieci: naprzemiennie występujące po sobie zajęcia aktywizujące, angażujące dzieci, a po nich aktywności wyciszające, odprężające,
- opowiadanie i czytanie bajek,
- kontakt z łagodną, relaksującą muzyką,
- aranżacja przestrzeni w sali (kąciki, domki) uwzględniająca potrzebę odizolowania się dzieci i przebywania w mniejszych grupkach. Uzyskuje się to poprzez wyraźny podział przestrzeni na kąciki, używając do tego mebli, tkanin, umieszczenie domków, schowków,
- stały i swobodny kontakt z materiałami, które poprzez swoją strukturę odprężają i wyciszają: piasek, fasola, farby, masy plastyczne,
- zabawy i ćwiczenia relaksacyjne,

- wspólne biesiadowanie,
- spacer i zabawy na dworze.

Sytuacja posiłku

Posiłki dają okazję do zaspokojenia jednej z podstawowych potrzeb dziecka - potrzeby pokarmowej (głodu i pragnienia). Ale jedzenie jest nie tylko zaspokajaniem głodu i pragnienia, zaspokajają także różne inne potrzeby dziecka, pełni wielorakie funkcje w jego życiu:

- Poprzez swoją regularność, zaspokajają potrzebę bezpieczeństwa,
- dziecko uczy się zaufania do swoich odczuć: odczucia sytości/głodu, odczuć węchu, smaku, wzroku (wszystkie te zmysły ogrywiają również ważną rolę dla dziecka w poznawaniu rzeczywistości),
- kształtuje się w dziecku stosunek do radości zmysłowych, do doznawania przyjemności w codziennych, powtarzających się sytuacjach,
- posiłek jest jednym z podstawowych doświadczeń wspólnoty, zaspokajają potrzebę kontaktu z dziećmi i dorosłymi, potrzebę rozmowy, uwagi ze strony dorosłych,
- zaspokajają ważną dla dzieci potrzebę rytuału, świętowania, potrzebę zabawy,
- dziecko uczy się samodzielności - samodzielnego zaspokajania swoich pragnień i podejmowania decyzji, ale też używania sztuczków, przygotowywania posiłków, sprzątnięcia po posiłku,
- samodzielne obsłużenie się daje dziecku wielką satysfakcję, poczucie sukcesu. Wzmacnia to jego pewność siebie, niezależność i przedsiębiorczość,
- dziecko uczy się wielu umiejętności społecznych - dzielenia się, czekania na swoją kolej, wspólnego działania, na przykład przy przygotowywaniu posiłków, używania też zwrotów grzecznościowych,
- stosunek do jedzenia wpływa na kształtowanie się postawy u dziecka związanej z dawaniem/braniem - „inni rozumieją, czego potrzebuję, mogę dostać od innych to, czego potrzebuję, mogę też dzielić się z innymi”.

W ramach przedszkola organizowane są trzy posiłki:

- Śniadanie,
- obiad dwudaniowy,
- podwieczorek.

Standardy podstawowe związane z jedzeniem:

Żadnego dziecka nie wolno zmuszać do jedzenia i spróbowania posiłku.

Dziecko powinno mieć stały i swobodny dostęp do napojów

Wychowawcy kierują się zasadą zaufania w stosunku do dzieci, do tego, że dzieci posiadają zdolność samodzielnej regulacji żywienia oraz odróżniania uczucia głodu od sytości. Posiłek nie może być przedmiotem nagradzania czy karania dziecka, np. „kto wszystko zje, może się iść bawić”.

Wychowawca dba też o to, aby dzieci miały stały dostęp do napojów, gdyż dzieci muszą pić wtedy, gdy czują taką potrzebę. Wychowawca powinien proponować też co jakiś czas dzieciom coś do picia.

Jednym z podstawowych zadań wychowawcy podczas posiłku jest wspieranie samodzielności dzieci w jedzeniu oraz w czynnościach związanych z przygotowaniem posiłków.

Dzieci pomagają nakrywać do stołu, sprzątaję po posiłku zanosząc na przykład swój talerzyk i kubek na tacę, same wybierają i nakładają sobie jedzenie, przygotowują sobie kanapki czy inne posiłki w miarę możliwości rozwojowych.

Czynności higieniczne

Czynności opiekuńcze w tym te związane z higieną, są jednym z podstawowych sposobów relacji osoby dorosłej z małym dzieckiem. Do czynności opiekuńczych zaliczyć można:

- Pomoc w ubieraniu się/ w rozbieraniu,
- pomoc w myciu się,
- pomoc w załatwianiu czynności fizjologicznych.

Czynności opiekuńcze odbywają się w bezpośredniej relacji z nauczycielem, wiążą się z doświadczeniami dotykowymi dzieci, które odgrywają szczególną rolę w ich życiu. Kontakt fizyczny poprzez dotyk jest jednym z ważnych elementów tworzenia więzi emocjonalnej z opiekunem.

Bardzo istotny jest kontekst emocjonalny, w jakim zachodzi opieka nad dzieckiem. Dzieci potrzebują przede wszystkim:

- Kontakt emocjonalnego z dorosłym,
- szacunku,
- poczucia, że są naprawdę akceptowane z całą swoją fizycznością,
- uwzględnienia ich indywidualnego rytmu, rytuałów wyniesionych z domu,
- uznania dla ich wysiłków związanych z uczeniem się samodzielnego dbania o siebie.

Standardy minimalne związane z potrzebami fizjologicznymi:

Dzieci w każdej chwili mogą zaspakajać swoje potrzeby fizjologiczne.

Bardzo ważna jest postawa pełna szacunku ze strony personelu, okazanie dziecku, że wszystko, co dotyczy ciała jest ważne, dostrzeżenie też w czynnościach higienicznych podstawowego waloru w rozwoju poznawczym małych dzieci.

U dziecka, które nie radzi sobie w samoobsłudze i nie spotyka się z pełną akceptacją swojej osoby, a czasem jest popędzane czy zawstydzane, rodzi się duże poczucie zagrożenia i wstydu. U dzieci na przełomie 3 roku życia naturalne jest, że nie zawsze zdąży do toalety, albo pomoczy się myjąc samodzielnie ręce. Dzieci dopiero uczą się sprawnie opanowywać wszystkie czynności związane z samoobsługą. Uznajemy, że trzeba dać im odpowiednią ilość czasu i wsparcia by mogły rozwijać swoją samodzielność.

Aktywność ruchowa

Aktywność ruchowa dla dzieci w wieku przedszkolnym ma ogromne znaczenie:

- Wprowadza radosny nastrój, daje dziecku pełną swobodę oraz możliwość zaspokojenia naturalnej potrzeby ruchu,
- wyrabia sprawność fizyczną, korzystnie wpływa na kształtowanie takich cech motorycznych jak zwinność, szybkość, wytrzymałość,
- wyzwala inicjatywę i pomysłowość, pobudza wyobraźnię, rozwija samodzielność,
- przygotowuje do społecznego współdziałania i współżycia, rozwija umysł, wzbogaca wiedzę dziecka.

Standard minimalny związany z aktywnością ruchową:

Dziecko ma prawo do swobodnego ruchu i codziennego bycia na świeżym powietrzu.

W przedszkolu zabawy ruchowe są stałym elementem w rytmie zajęć.

W przedszkolu znajduje się specjalnie zaaranżowana sala do zabaw ruchowych oraz plac zabaw. Wychowawcy organizują różnego rodzaju aktywności związane z ruchem:

- Zabawy i ćwiczenia ruchowe z wykorzystaniem przyborów np. piłek, skakanek, obręczy, woreczków, tory przeszkód w których dzieci mogą się wspinać, chodzić na czworaka, przeciskać się,
- zabawy naśladowcze np. ilustrowanie ruchem zjawisk, przedmiotów, zwierząt, pojazdów, czynności ludzi,
- zabawy ruchowe z piosenką kształtujące świadomość własnego ciała i przestrzeni,
- zabawy ruchowe z opowieścią, które polegają na ilustrowaniu odpowiednimi gestami i ruchem historii opowiedanej przez osobę prowadzącą,
- zabawy rytmiczno- muzyczne w powiązaniu z ruchem np. swobodny taniec do muzyki klasycznej,
- zabawy na świeżym powietrzu.

Oferta edukacyjna

Oferta edukacyjna przedszkola oparta jest na podstawowych zasadach związanych z prawidłowościami uczenia się dzieci w wieku przedszkolnym:

- Dzieci uczą się w sposób aktywny, poprzez obserwowanie, odkrywanie, badanie, eksperymentowanie, tworzenie,
- dzieci uczą się poprzez praktyczne wykonywanie różnych czynności, poprzez konkretne działania na rzeczywistych obiektach,
- uczą się najlepiej poprzez wszystkie zmysły. Wąchając, smakując, obserwując, dotykając, słuchając, przemieszczając się dzieci zdobywają wiedzę o świecie,

- dzieci uczą się najlepiej w codziennych, naturalnych dla nich sytuacjach takich jak posiłki, spacer, rozmowy z najbliższymi. Najbliższe otoczenie jest dla nich najlepszym materiałem do nauki,
- od urodzenia żyją w świecie społecznym, uczą się najchętniej i najłatwiej wszystkiego, co ma związek z innymi ludźmi,
- małe dzieci rozwijają się holistycznie. Wszystkie sfery ich rozwoju przenikają się i wzajemnie na siebie wpływają: fizyczna, emocjonalna, społeczna, poznawcza.

Stymulowanie procesu uczenia się dzieci na zajęciach przedszkolnych odbywa się poprzez:

- Organizację bezpiecznej i inspirującej przestrzeni,
- wspieranie i inicjowanie zabaw angażujących wszystkie zmysły dzieci i wspomagających rozwój wyobraźni,
- planowanie i realizację z dziećmi długofalowych projektów.

Aranżacja przestrzeni

Małe dzieci potrzebują bezpiecznego i inspirującego je otoczenia.

Im bardziej zróżnicowane i inspirująco ukształtowane są pomieszczenia w przedszkolu, tym intensywniej dzieci mogą rozwijać swój potencjał twórczy, samodzielność, orientację, komunikację, stosunki z innymi. Pomieszczenie powinno być tak ukształtowane, by zapewniało możliwość wspólnych działań grupowych oraz zabawy w mniejszych grupkach, czy samodzielnie. Powinno zapewnić możliwość odizolowania się oraz ruchu.

By pomieszczenie grupowe mogło spełniać swoją funkcję wydzielono następujące sfery aktywności:

- Kącik domowy: domek, kuchnia, lalki, przebieranie, zakupy,
- eksperymentowanie i konstruowanie: przesypywanie, budowanie z klocków, kartonów, układanie układanek, porównywanie, ważenie,
- zabawy tematyczne: samochody, zwierzątka, sklep,
- przebieranie się: lustro i rzeczy do przebierania,

- spotkania grupowe: jako cała grupa w kręgu porannym albo przy omówieniach,
- ruch: biegi, psychomotoryka, bujanie się, wspinanie, gry sportowe,
- posiłki: jedzenie, nakrywanie i sprzątanie po posiłku,
- kącik relaksacyjny : odpoczywanie na kanapie, poduszkach, czytanie, słuchanie muzyki, przytulanie.

Dzieci mają również zapewniony swobodny dostęp do materiałów plastycznych i pomocy edukacyjnych.

Zabawy i zajęcia rozwojowe

Zabawa jest głównym środkiem za pomocą, którego dziecko nawiązuje kontakt, zdobywa nowe informacje, uczy się zachowań prospołecznych, rozwija własne poczucie wartości. Ważną rolą nauczyciela jest, aby zabawa była źródłem przyjemności dla dziecka, aby stworzyć odpowiednie warunki do partycypacji dzieci, aby dziecko mogło współdecydować o wyborze zabawy, materiałów, czasie przeznaczonym na zabawę i inne aktywności.

Dzieci w naturalny sposób uczą się wielu rzeczy poprzez zabawę, gdyż aktywność ta łączy konkretność, działanie i wykorzystuje wyobraźnię. Dzieci w zabawie odgrywają codzienne przeżycia oraz odzwierciedlają zdobytą wiedzę, próbując ją uporządkować i lepiej zrozumieć.

Udział w zajęciach zorganizowanych jest dobrowolny, dzieci są zachęcane do wspólnych zabaw, ale nie muszą w nich brać udziału. Na równi cenione są zabawy swobodne.

W przedszkolu organizowane są również zajęcia dodatkowe: język angielski, rytmika dwa razy w tygodniu oraz teatrzyk lub inne artystyczne działania raz w miesiącu.

Metoda projektów

Bardzo istotne jest, aby nauczyciele rozpoznawali, pielęgnowali, rozwijali to, co zajmuje, ciekawi aktualnie dzieci, aby czynności, zadania dzieci były zanurzone w ich realnym świecie, aby miały dla nich sens. Taką szansę daje realizacja przez dzieci projektów edukacyjnych.

Metoda projektów jest sposobem wspierania aktywnego, zaangażowanego i celowego uczenia się dzieci. Dzieci przez dłuższy czas (zazwyczaj kilka tygodni) prowadzą pogłębione badania na określony temat. Temat wyplęwa

z zainteresowań dzieci, jest dla nich ciekawy, łączy się z ich doświadczeniami, dotyczy ich najbliższego otoczenia. Większa część pracy polega na szukaniu przez dzieci odpowiedzi na postawione przez siebie pytania i hipotezy przy wsparciu nauczyciela.

Poprzez wielokrotne obserwacje, badanie, eksperymentowanie, wyprawy terenowe, rozmowy ze sobą wzajemnie i z ekspertami dzieci znajdują odpowiedzi na interesujące je pytania.

Jednym z najistotniejszych aspektów pracy w projekcie jest to, że dzieci samodzielnie wykonują swoje zadania, są pełne inicjatywy, ciekawości, ożywione i zaangażowane. W czasie projektu dzieci mają okazje do pracy samodzielnej, w małych grupach i całej grupie. Dzięki podejmowaniu wspólnych działań związanych z rozwiązywaniem problemów, rozwijają umiejętności pracy zespołowej, uczą się od siebie wzajemnie, uczą się współpracy i współdziałania.

Nauczyciel jest ich przewodnikiem, wspiera je, pomaga dzieciom zorganizować ich doświadczenia. Główna praca jest jednak wykonywana przez same dzieci - nawet te najmłodsze.

Dzieci rozpoczynają pracę metodą projektów po okresie adaptacji i integracji grupy.

Praca otwarta

Praca otwarta odpowiada koncepcji pedagogicznej dającej dzieciom większe możliwości wyboru i więcej swobody działania. Tworzy warunki do przygotowania dzieci do otwartości na zmiany i elastyczności. Daje więcej możliwości uczenia się, pomaga dzieciom nabywać umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach, rozwija współpracę na różnych płaszczyznach z rówieśnikami i osobami dorosłymi. Dzieci ćwiczą samodecyzyjność, swobodę w poruszaniu się, doświadczają zaufania dorosłych, uczą się dbać o swoje bezpieczeństwo.

Forma pracy otwartej polega na korzystaniu przez dzieci z otwartej przestrzeni, w której wybierają rodzaje aktywności, osoby, materiały i narzędzia w niej się znajdujące.

Dzieci mają możliwość korzystania po podwieczorku z przestrzeni w otwartych salach i na korytarzu, mają również możliwość korzystania z sali ruchowej. Dwa razy w miesiącu wszystkie dzieci łączą się na wspólne zajęcia, wybierają atrakcyjne dla siebie aktywności proponowane przez nauczycielki i asystentki z całego przedszkola.

Dzieci mają prawo do przechodzenia do innej grupy, zawsze wtedy, kiedy tego potrzebują, po wcześniejszym powiadomieniu o tym nauczycielki lub asystentki.

Systematyczna obserwacja i dokumentacja rozwoju dziecka

Obserwacja dziecka jest podstawą do monitorowania rozwoju dziecka i całej grupy oraz prowadzenia rozmów rozwojowych z rodzicami. Dokonuje się jej według arkusza obserwacji, który zawiera następujące obszary:

- Ogólne wrażenie o dziecku,
- rozwój fizyczny,
- zaspokajanie potrzeb fizjologicznych- posiłek, odpoczynek, samoobsługa, pielęgnacja,
- rozwój emocjonalny,
- rozwój społeczny,
- rozwój poznawczy.

Prowadzenie obserwacji dzieci w przedszkolu, ma ogromne znaczenie ponieważ:

- Nauczyciel ma możliwość ująć zachowanie dziecka w całej jego złożoności,
- może opisywać cechy, które pokazują niepowtarzalność indywidualność dziecka,
- rodzic dzięki informacjom od nauczyciela ma wgląd w rzeczywiste, konkretne dokonania dziecka, ma możliwość prześledzić rozwój swojego dziecka w przedszkolu.

Dokumentowaniu postępów rozwoju dziecka służy m.in. **teczka osobista portfolio**, która zawiera jego prace i wytwory działalności, a także różne jego wypowiedzi, zdjęcia oraz opis zachowań odnośnie konkretnych sytuacji. Portfolio jest podstawą do dyskusji rodzica z nauczycielem, ponieważ obrazuje postępy dziecka i to, co robi w przedszkolu, czym się tu na co dzień zajmuje.

Nauczyciel dzięki portfolio zyskuje obiektywne narzędzie do swojej pracy pedagogicznej z dzieckiem- do dyskusji, do wspólnej pracy.

Rodzic ma wgląd w rzeczywiste, konkretne dokonania dziecka, może śledzić jego rozwój.

Współpraca z rodzicami

Współpracę z rodzicami rozumiemy jako:

Wspólne uzgodnienia i działania Przedszkola i Rodziny ukierunkowane na cel, którym jest dobro dziecka oraz wspieranie jego rozwoju.

Uznajemy rolę rodziców za podstawową w rozwoju swoich dzieci i uznajemy ich prawo do współdecydowania o sprawach dotyczących dziecka w przedszkolu. Rodzice są ekspertami w sprawach swoich dzieci. Są podstawowym, najlepszym źródłem informacji o dziecku. Rolą nauczyciela jest inicjowanie i rozwijanie współpracy z rodzicami.

Małe dzieci najlepiej rozwijają się w kontekście ich rodziny, gdy świat przedszkolny i rodzinny przenika się i uzupełnia. Im lepiej rodzice i nauczyciele wiedzą, jakie doświadczenia i przeżycia są aktualnie bliskie dziecku, czego ono potrzebuje, co je obecnie zajmuje, tym lepiej mogą je wspierać i tworzyć takie warunki, aby odpowiadały na indywidualne potrzeby, możliwości dzieci.

Standard pracy w aspekcie dotyczącym współpracy z rodzicami w przedszkolu:

Rodzice są regularnie informowani o dziecku i mają możliwość codziennej obecności w przedszkolu.

Standard ten realizujemy poprzez następujące główne działania:

- Uczestnictwo rodziców w procesie adaptacji dzieci,
- możliwość codziennej obecności rodziców w sali dzieci,
- wykorzystywanie różnych form komunikacji.

Zakładamy, że dobra adaptacja przedszkolna jest możliwa tylko przy aktywnym współdziałaniu rodziców i nauczycieli. Rodzic towarzyszy swojemu dziecku w adaptacji przedszkolnej tak długo jak dziecko nie nawiąże kontaktu z nauczycielem i nie poczuje się na tyle swobodnie i samodzielnie w nowym miejscu by móc zostać w nim pod opieką nauczyciela.

Rodzice mają wyznaczone wygodne miejsce w przedszkolu, gdzie mogą czekać na swoje dzieci. Mają prawo do przebywania w sali w czasie zajęć .

Jednym z podstawowych elementów budowania dobrych relacji z rodzicami jest wzajemna komunikacja. Im lepsze porozumienie między rodziną, a przedszkolem, tym większe wsparcie otrzymuje dziecko, i tym bardziej pozytywne są jego pierwsze edukacyjne doświadczenia.

W dążeniu do dobrej, efektywnej komunikacji, ważne jest stosowanie różnych form komunikacji bezpośredniej i pośredniej:

Komunikacja bezpośrednia:

- Rozmowy rozwojowe – czyli planowane, regularnie prowadzone rozmowy nauczycieli z rodzicami. Dotyczą przedstawienia przebiegu rozwoju dziecka w przedszkolu (co aktualnie dzieje się z dzieckiem, postępów dziecka, zmian rozwojowych) oraz wymiany informacji na temat dziecka między nauczycielem a rodzicami. Rozmowy rozwojowe prowadzone są przynajmniej raz w roku, są zaplanowane i przygotowywane podczas pracy pedagogicznej nauczyciela. Oparte są na prowadzonej systematycznie obserwacji i dokumentach dotyczących funkcjonowania i przebiegu rozwoju dziecka w przedszkolu.
- Spotkania grupowe - organizowane są w ciągu roku:
  - ✓ Spotkanie wstępne oraz spotkanie podsumowujące roczny etap pracy z grupą,
  - ✓ spotkania podsumowujące zrealizowane projekty.
- Raz w roku proponujemy wspólną, swobodną formę rodzinną np. letni lub jesienny piknik oraz spotkania okolicznościowe /z okazji świąt, zakończenia roku szkolnego itp./

Komunikacja pośrednia:

Wykorzystujemy trzy narzędzia komunikacji pośredniej:

- Tablica informacyjna dla wszystkich rodziców i dla poszczególnych grup,
- wizualne, zdjęciowe przekazywanie informacji: narzędzie: „Zobaczcie co robimy”,
- pocztę e- mailową.

Prowadzący zajęcia, współpraca w zespole i rozwój kompetencji zawodowych

Każdą grupę przedszkolną prowadzi wykwalifikowany nauczyciel i asystent. Grupę dzieci najmłodszych prowadzi dwóch nauczycieli. Dwoje wychowawców odpowiedzialnych za dzieci jest podstawą, by zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa fizycznego i emocjonalnego dzieci i adekwatnie wspierać ich indywidualny przebieg rozwoju.

Wszystkie osoby prowadzące zostały przeszkolone z koncepcji pracy przedszkola przez Instytut Małego Dziecka im. A. Lindgren. Stale podnoszą swoje kompetencje osobiste i zawodowe przez dalsze szkolenia, systematyczne spotkania zespołu (raz na dwa miesiące) oraz konsultacje zawodowe (raz w tygodniu).

Podstawą współpracy między specjalistami jest systematyczna wymiana informacji o rozwoju dzieci i całej grupy, wspólne planowanie i dokumentowanie pracy pedagogicznej.

Stan na 02.10.2023r.